

วัดพระพุทธบาทตากผ้า

ข้อมูลทั่วไป

พระพุทธบาทตากผ้า ประดิษฐานอยู่ ณ วัดพระพุทธบาทตากผ้า บนเนินเขาระหว่างคอยม่อนช้าง กับคอยเครือ ตำบลมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ห่างจากตัวเมืองลำพูนไปทางทิศใต้ประมาณ 22 กิโลเมตรรอยพระพุทธบาทประดิษฐานอยู่ในวิหารจตุรมุข มีอยู่สองรอย คือรอยพระพุทธบาทใหญ่ มีขนาดกว้างประมาณหนึ่งเมตร ยาวประมาณสองเมตรครึ่ง รอยพระพุทธบาทเล็ก มีขนาดกว้างประมาณ 32 นิ้ว ยาวประมาณ 1 เมตร กับ 26 นิ้ว ตามตำนานกล่าวว่า ในสมัยพุทธกาล ณ เวลาใกล้รุ่งวันหนึ่ง พระพุทธองค์ได้ทรงแผ่ข่ายพระญาณ เพื่อตรวจดูสัตว์โลกผู้ควรแก่การบรรลุนิพพาน ก็ทรงทราบด้วยพระอนาคตังสญาณ (พระญาณหยั่งรู้ความเป็นไปในอนาคตตามความเป็นจริง) ว่าในดินแดนสุวรรณภูมิ (คือดินแดนที่ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบัน) จะเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนา อย่างมั่นคงต่อไปในอนาคต สมควรที่พระองค์จะเสด็จไปประดิษฐานพระศาสนาไว้ เมื่อทรงมีพระดำรินั้นแล้ว จึงได้เสด็จมาสู่สุวรรณภูมิโดยพุทธนิมิต มีพระอาสน์เป็นปัจฉิมสมณะ (ตามเสด็จ) พระองค์ได้เสด็จจาริกมาตามคามนิคมชนบทต่าง ๆ จนถึงถ้ำดับเต้า ถ้ำเชียงดาว พระนอนขอนม่วง พระบาทยังหวัด และพระธาตุทุ่งมูม ตามลำดับ ได้ทรงเหยียบรอยพระบาท และประทานพระเกศาธาตุประดิษฐานไว้ในถ้ำนั้น ๆ ตามควรแก่พุทธอชฌาศัย แล้วเสด็จเลียบลงมาตามฝั่มแม่น้ำปิง จนถึงวังน้ำแห่งหนึ่ง มีน้ำใสสะอาด มีที่ราบเตียนงาม พระพุทธองค์จึงได้ทรงหยุดพักและทรงเปลื้องจีวรให้พระอาสน์นำไปซัก สถานที่พระอาสน์เอาจีวรไปซักนี้ได้ชื่อว่า วังซักคร้ว มาจนถึงปัจจุบัน เป็นจุดที่อยู่ทางใต้ของสบกวง อันเป็นที่แม่น้ำกวง ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำปิง ส่วนจุดที่ตากจีวรซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กันนั้นเป็นเนินศิลา บนผิวนิลาปรากฏเป็นรอยตารางรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส คล้ายกับผ้าจีวร ซึ่งจะเห็นเป็นตารางคล้ายแนวคันนาของอินเดียในสมัยนั้น ต่อจากนั้น พระพุทธองค์ก็ได้เสด็จข้ามแม่น้ำ แล้วจาริกไปตามลำดับ จนถึงบ้านแห่งหนึ่งไม่ห่างจากคอยม่อนช้างมากนัก พระองค์ก็ทรงหยุดยืน แล้วพินพระพักตร์ห้วย (บาย) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ บ้านนั้นจึงได้ชื่อว่า บ้านห้วย ซึ่งปัจจุบันคือบ้านห้วย จากนั้นก็เสด็จไปถึงลานผาลาด ซึ่งปัจจุบันคือบริเวณที่ตั้งวัดพระพุทธบาทตากผ้า ณ ที่นี้ พระพุทธองค์ได้เหยียบพระบาทประดิษฐานรอยพระบาทลงไว้บนผาลาด แล้วตรัสพยากรณ์ไว้ว่า "ดูกรอาสน์ สถานที่แห่งนี้จะปรากฏชื่อว่า พระพุทธบาทตากผ้า โดยนิมิตที่เรากล่าวมาหยุดพักตากผ้ากาสาวพัสดุนี้ และจะเป็นปูชนียสถานที่สักการะบูชาของมหาชน ผู้มีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จะอำนวยประโยชน์สุขแก่พวงชน ตลอด 5,000 พรรษา" หลังจากนั้น พระพุทธองค์ก็เสด็จไปทางทิศตะวันออก ถึงหัวคอยม่อนช้าง แล้วทรงประทับนอนแบบสิทฺธิไสยาสน์ ณ ที่นั้น จากนั้นได้ประทานพระเกศาแก่ตาสยสองคนผัวเมีย ผู้เข้ามาปฏิบัติบารุงพระพุทธองค์ด้วยภัตตาหารและน้ำ ต่อมาได้มีผู้ศรัทธาสร้างพระพุทธรูปปางสิทฺธิไสยาสน์ขึ้นไว้ ณ ที่นั้น ได้ชื่อว่า พระนอนม่อนช้าง มาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 3 พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งชมพูทวีป ได้ส่งพระโสณะ และพระอุตตระ มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ในครั้งนั้นมหาชนผู้ได้รับแสงสว่างจากพุทธธรรม จึงได้สร้างวัดพระพุทธบาทตากผ้าขึ้น และได้เป็นปูชนียสถานสำคัญทางพระพุทธศาสนา นับแต่นั้นมาจนประมาณปี พ.ศ. 1200 เศษ พระนางจามเทวีได้ครองนครหริภุญชัย (ลำพูน) พระนางมีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้ทรงสร้างมณฑปครอบรอยพระพุทธบาท แล้วจัดให้มีการเฉลิมฉลองเป็นการใหญ่ ในปี พ.ศ. 1824 พระเจ้าเม็งรายมหาราช ได้เมืองหริภุญชัย ก็ได้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธบาทตากผ้าต่อมา จนสิ้นราชวงศ์เม็งราย เกิดศึกสงครามบ้านเมืองร้าง วัดพระพุทธบาทตากผ้าก็เสื่อมโทรมไป

ในปี พ.ศ. 2375 คณะสงฆ์และฆราวาส โดยมีครูป่าปารมี แห่งวัดสะปึงหลวงเป็นหัวหน้า ได้ร่วมมือร่วมใจกันสร้างวิหารหลังใหญ่
ครอบมณฑปพระพุทธบาทไว้อีกชั้นหนึ่ง เพื่อให้ผู้ที่มานมัสการพระพุทธบาท ได้รับความสะดวกสบายยิ่งขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ.2472
คณะสงฆ์จังหวัดลำพูน มีพระพุทธรังษีธาดา เจ้าคณะอำเภอป่ากบ่อง (ปัจจุบันคือ ป่าซาง) อยู่วัดนางข้าวน้อยเหนือ เป็นประธาน ฝ่าย
ฆราวาสมี หลวงวิโรจน์รัฐกิจ (เปรื่อง โรจนกุล) นายอำเภอป่ากบ่อง เป็นประธาน ได้ไปอาราธนาครูบาศรีวิชัย ซึ่งอยู่วัดบ้านปาง อำเภอถ้ำ
มาเป็นประธานในการก่อสร้างวิหารจตุรมุขครอบรอยพระพุทธบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย
สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ได้นำเสด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์ก และพระราชินีอินกริด มานมัสการพระพุทธบาทตากผ้า และได้ทรงจารึก
พระปรมาภิไธยไว้บนแผ่นหินรูปใบเสมา เมื่อปี พ.ศ. 2505 คำนมัสการพระพุทธบาทตากผ้า มีดังนี้ "ยัง คัดละ โยนะกะปุเร มุนิโน จะ ปาทัง
ดัง ปาทะวะลัญชนะมะหัง สิริสะนา นะมามิ" แปลว่า "รอยพระบาทใดของพระมหามุนีบรมศาสดามีอยู่ ณ เมืองโยนก ข้าพเจ้าขอนมัสการ
พระบาทและรอยพระบาทนั้น ด้วยเศียรเกล้า"

ที่มาของข้อมูล

“วัดพระพุทธบาทตากผ้า” 2550. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ: 5 กุมภาพันธ์. จาก <http://www.heritage.thaigov.net/religion/prabat/index2.htm>